

Костова Наталія Іванівна,
к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В ОСВІТІ

В провідних країнах світу проблеми цієї галузі освіти були підняті в XVI – XVII ст. Т. Гоббс, Дж. Локк, Д. Юм в тій чи іншій мірі торкалися питань правової освіти населення, осмислювали її проблеми в рамках оригінальних філософських вчень. Лібералізм в якості найбільш зручної для капіталістичного ладу ідеології крок за кроком перетворився на домінуючий напрям, а у XIX – XX ст. під впливом поступового розповсюдження загального виборчого права та руйнування колоніальної системи ліберальні ідеї та концепти міцно увійшли до суспільно-політичної практики. Серед них чільне місце посіла концепція прав і свобод людини, що передбачала додержання принципів поваги людської гідності, можливостей самореалізації індивіда в суспільства тощо. На жаль, Україну слід віднести до країн, що сильно відстають в сфері правової освіти, хоча в останні роки можна спостерігати серйозний прогрес. На нашу думку, розвиток правової освіти в нашій державі повинен ґрунтуватись на науково-теоретичному доробку, що існує в провідних країнах світу, в першу чергу, Західній Європі. Іспанський дослідник Е. Аб'юес вважає розширення громадянської освіти в сучасній Європі соціальною необхідністю, відповіддю на різноманітні проблеми суспільства, особливо набування ним рис технізованої системи. Підвищення рівня правовою освіти та культури є, на його думку, ключем до вирішення таких проблем, як мультикультуралізм, міграція, надмірне використання інформаційних та комунікаційних технологій, насильство, порушення соціальних і сімейних зв'язків, відсутність поваги до суспільства і т. д. Правова освіта має значний потенціал, що може допомогти подолати індивідуалізм, який ізолює людей від суспільства, в якому вони живуть. Саме тому національні уряди покладають певні надії на Раду Європи, що періодично виступає з новими ініціативами щодо подолання викликів, перерахованих вище, тобто проведення освітніх реформ, які спрямовані на набування молоддю навичок, що дозволяють їм користуватись всіма перевагами демократичного суспільства [1, с. 2]. У 2012 р. була прийнята нова Рекомендація Ради Європи, яка встановила деякі додаткові характеристики навчальних планів та програм правової освіти. Державам-членам ЄС з метою розвитку громадянських навичок було рекомендовано включати спеціальні курси до програм середніх та вищих учбових закладів, а також приділяти особливу увагу правовій підготовці майбутніх вчителів. Державам-членам також рекомендувалось розробити необхідні критерії для оцінки освітніх

програм, а також ініціювати та розвивати дослідження в області інноваційної практики, методики викладання тих чи інших аспектів правових знань. Головною причиною таких змін було названо необхідність підвищення здатності студентів брати участь в суспільних процесах [2]. Указом Президента України від 18 жовтня 2001 р. було затверджено Національну програму правової освіти населення. Основними завданнями даного документу були названі наступні: підвищення рівня правової підготовки населення, насамперед учнівської та студентської молоді, громадян, які перебувають на державній службі, обрані народними депутатами України, депутатами місцевих рад, викладачів правових дисциплін та журналістів, які висвітлюють правову тематику; створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи і обов'язки; широке інформування населення про правову політику держави та законодавство; забезпечення вільного доступу громадян до джерел правової інформації; вдосконалення системи правової освіти населення, збереження та розвиток вітчизняних традицій у цій сфері [3]. Будь-яке юридичне пізнання, в тому числі й правова освіта, є пізнанням певних соціальних ситуацій як сукупності фактів та обставин, що можуть бути перенесені в юридичне життя. Російський дослідник Ю. П. Боруленков вказує і на зворотний зв'язок науки і практики, оскільки тенденції розвитку науки визначаються не тільки внутрішніми (іманентними) її властивостями, а й потребами розвитку суспільства, які закономірно зумовлюють зміни в змістовній структурі наукового знання і орієнтують його на вирішення актуальних соціальних проблем [4, с. 15]. Під час проведення заходів з правової освіти населення в Україні слід звернути увагу на той факт, що багато громадян не довіряють судовій системі та прокуратурі (за даними Центра Разумкова їм не довіряють 83,2% і 84,3 % опитаних відповідно). Таким чином, можна зробити наступні висновки: правова освіта у провідних країнах світу є важливим напрямком вдосконалення демократичного ладу, збереження та примноження його здобутків; правова освіта виступає частиною більш складного соціального процесу – соціалізації; в Україні в останнє десятиріччя ситуація з правовою освітою поступово покращується, особливо, помітним є розширення доступу до різноманітної правової інформації; найбільш перспективними шляхами розбудови правової освіти в Україні є підвищення ефективності роботи державних органів для створення умов первинної правової соціалізації та залучення невикористаного поки що потенціалу неурядових організацій, співробітництво з якими в даній сфері, на нашу думку, доцільно врегулювати відповідними нормативно-правовими актами.

Література:

1. Arbués E. (2014). Civic Education in Europe: Pedagogic Challenge versus Social Reality [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Mind, 4, 226-232.<http://dx.doi.org/10.4236/sm.2014.43023>.
2. Council of Europe (2012). La educación para la ciudadanía en Europa. Bruselas: Agencia Ejecutiva en el ámbito Educativo Audiovisual y Cultural. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/139ES.pdf.
3. Національна програма правової освіти населення [Електронний ресурс] / Сайте Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.
4. Боруленков Ю. П. Методология юридического познания / Ю. П. Боруленков // Юридическая наука и правоохранительная практика. – 2013. – №1 (23). – С. 13-19.

Кривенко Юлія Василівна,

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПІДСТАВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Волонтерський рух відіграє величезну роль у всьому світі. Його вагомий соціальний та економічний внесок у розвиток держав був підтверджений у ході дослідження некомерційного сектора країн Західної Європи. Дослідники відзначають, що в даний час в світі відбувається «глобальна суспільна революція», яка полягає у «вибуху» організованої волонтерської діяльності. [1]

З деякою затримкою, волонтерський рух набув значного розвитку і в нашій країні. Прийняття в 2012 році Закону «Про волонтерську діяльність» та подальші зміни, які були внесені не спроможні врегулювати ті питання, які виникають на практиці.

Одним з таких питань, є визначення підстав здійснення волонтерської діяльності та волонтерської допомоги. В більшості випадків на практиці не звертають увагу на відмінності які між ними існують.

Волонтерська діяльність є суспільно корисна діяльність фізичних осіб – волонтерів, яка здійснюється безоплатно, без морального та матеріального примусу, на основі вільного волевиявлення.

Волонтерська допомога - роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами. [2]

Слід зазначити, що вони співвідносяться як загальне та окреме.

За кордоном підхід до розуміння волонтерства (від англійського «volunteer») є досить однотипним. Під цим поняттям, насамперед, слід розуміти